

พระธรรมทั้งหมด ๘๕๐๐๐ พระธรรมชั้นตรี เป็นประสบการณ์ทั้งหมดของ พระพุทธเจ้า

พระสรীরคุณ

มหาปริสสลักษณะ ๓๒ ประการ และอนุพยัญชนะ ๘๐ ประการ
วิธีการระลึกพระสรীরคุณ

พระพุทธเจ้าบำเพ็ญ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมะ วิริยะ ปัญญา
ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขาบารมี
บำเพ็ญอุบารมี ๑๐ ประการบารมี ๑๐ มหาปาริชาติ ๕

เจตนาในมหากุศลกรรม ๘ ที่มีกำลังที่ยิ่งยวด ทั้งปุพเพเจตนา มุญจเจตนา
อปราปรเจตนา ต้องมีกำลังที่แข็งแรง
มีกำลังของฉันทะ รักอย่างแรงกล้า
วิริยะ ตัวหนุนเนื่อง แกล้วกล้าอาจหาญ
ต้องมีจิตตะ คือภาวะที่มีจิตจดจ่อ
มีปัญญาเข้าไปวิจัยแยกแยะ

กุศลธรรม

อุกฤษฏ์กุศล
ที่เป็นไปกับความไม่
โลก ไม่โกรธ ปัญญา
หรือเรียกว่ากุศลมูล ๓

อนวัชชวิปากลักษณะ กุศลเป็นธรรมที่ไม่มีโรค ให้ผลเป็นความสุข ไม่มี
โรค ไม่มีของเสีย เป็นลักษณะ

อกุศลปฏิบัติขรสัง มีการเป็นปฏิบัติกับอกุศลธรรมเป็นกิจ ทำลายราคะ
โทสะ โมหะ

อกาลุสลียปัจจุปฏิฐานัง มีความไม่ชุ่มฉ่ำเป็นผลปรากฏ ไส สะอาด
เอี่ยมอ่องผ่องแผ้ว

โยนิโสมนสิการปทัฏฐานัง มีการทำไว้ในใจโดยอุบายอันแนบคายเป็น
เหตุใกล้ให้เกิด

โยนิโสมนสิการ เป็นเหตุใกล้ของกุศลทุกชนิด

ต้องฉลาดในการให้โยนิโสมนสิการทั้ง ๔ เกิดขึ้น

อุปายมณสิการ

คิดอย่างมีอุบาย คิดให้สอดคล้องตามแนวของอริยสัจ ๔ หรือคิดให้สอดคล้องตามแนวปัจจัยตตลักษณะ เห็นสภาวะธรรมเช่นลักษณะของผัสสะ ลักษณะเวทนา สัญญา หรือรูปธรรมทั้งมหาภูตรูปและอุปาทายรูป และเห็นสามัญญลักษณะ คือลักษณะไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

ปถมณสิการ

ปลถ แปลว่า ทาง คือพิจารณาให้ถูกทางต่อเนื่องเป็นตามลำดับ หมายความว่า เป็นคนคิดไม่สับสนไม่กววน ไม่วนลูป ไม่กระโดดข้าม ไม่ให้เกิดกิเลสสลั

การณมณสิการ

คิดอย่างมีเหตุผล สืบค้นตามแนวความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย กุศลจิต มีโยนิโสมนสิการเป็นเหตุ โยนิโสมนสิการ มีสังฆธรรมสวณะเป็นเหตุ สังฆธรรมสวณะ มีการคบสัตบุรุษเป็นเหตุ การคบสัตบุรุษ มีการอยู่ในถิ่นที่เหมาะสมเป็นเหตุ การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม มีปุพเพกตปุญญตาเป็นเหตุ การสั่งสมบุญมาดี ปุพเพกตปุญญตา มีอิตตสัมมาปณิธิ การตั้งตนไว้ชอบเป็นเหตุ

อุปปาทกมณสิการ

คิดพิจารณาให้เกิดกุศลธรรม ปลุกเร้าให้ศรัทธาเกิด ความเพียรเกิด เป็นต้น

พระโพธิสัตว์จะมี โยนิโสมนสิการที่แข็งแรงมาก

พระโพธิสัตว์บำเพ็ญบารมีในแต่ละพระชาติครบทุกบารมี จริงแล้วคือกลุ่มกุศลจิตอุปบาท ขึ้นอยู่กับว่าอะไรเด่นเป็นประธาน

การระลึกถึงเรื่องราวชาดก พุทธประวัติ ระลึกตามเรื่องราวก่อนตามบัญญัติ
จากนั้นจะเข้าถึงตัวสภาวะธรรม เป็นปรมัตถธรรม

พระพุทธเจ้าบำเพ็ญกุศลจิตตูปบาท เป็นกุศลกรรมบทที่กระทำอย่างละเอียดอ่อนประณีตวิจิตรบรรจง ไม่ว่าจะเป็นใจที่งดเว้นจากการฆ่า เป็นไปด้วยกรุณา งดเว้นจากการลัก ใจที่เป็นไปกับการสละและให้ เป็นต้น การกระทำกุศลกรรมบททั้งหมด กรรมเหล่านี้ตกแต่งสรীরคุณ ท่านจึงได้มหาปรีสสลักษณะ แต่ละส่วน ๓๒ประการและอนุพยัญชนะ ๘๐

พระพุทธเจ้าอยู่ท่ามกลางพุทธบริษัททั้งเทวดา มาร พรหม รัศมีจากสรีระของใคร ย่อมไม่อาจชมรัศมีของพระวรกายของพระตถาคตได้เลย งดงามรุ่งเรืองกว่าเทวดา มาร พรหม ทั้งปวง

พระญาณปัญญา

อภิญาญาณ สมาบัติญาณ สัพพัญญุตญาณเป็นต้น

อภิญาญาณ

ญาณ ไตสัมปยุตต์ด้วยอุเบกขา เอกัคคตา รูปาวจรจตุตถฌานกิริยาจิต

สมาบัติญาณ

ญาณ ไตที่เกิดด้วยอำนาจของสมาบัติ นิโรธสมาบัติ

พระสัพพัญญุตญาณ

ญาณ ไตมีสัตว์และสังขารอันหาที่สุดมิได้ในโลกธาตุเป็น
อารมณ์ สรหคตด้วยกามาวจรโสมนัส หรืออุเบกขาสัมปยุตต์
ด้วยญาณะ สัมปยุตต์ด้วยอสังขาริกกิริยาจิต

มหากิริยาญาณสัมปยุตต์อสังขาริก โสมนัส

ยมกปาฏิหาริยญาณ

ความวิลาสแห่งพระญาณ

พระฉัพพรรณรังสี

เวลาพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรม พระวรกายของ
พระพุทธเจ้าที่เปล่งออกมาจากพระรัศมีด้วยกำลังของ
มหากิริยาญาณสัมปยุตต์โสมนัส ที่เป็นขณะผลกิริยา
จิตตชรูปออกมา พระวรกายจึงเปล่งพระฉัพพรรณรังสี
ด้วยกำลังของพระสัพพัญญุตญาณ

เวสารัชชญาณ

พระญาณอันเป็นเหตุให้พระพุทธเจ้าทรงแก้กลัวกล้าไม่ครั้น
คร้าม ในฐานะที่ใครจะท้วงพระองค์ไม่ได้ ในฐานะ ๔

● เวลาวิชฌญาณ : พระญาณที่ทำให้ทรงแก้วัฏล้า ๔ ประการ

เวลาวิชฌญาณ ๔ คือ ทรงมีพระญาณที่ทำให้พระองค์ไม่มีความครั่นคร้าม มีแต่ความแก้วัฏล้า มันพระทัยยิ่งในการประกาศพระสัทธรรม ดังที่ตรัสไว้ว่า

"สารีบุตร เวลาวิชฌญาณ (ญาณเป็นเหตุให้แก้วัฏล้า) ๔ ประการนี้ ที่ตถาคตมีแล้วเป็นเหตุให้ปฏิญญา (ยืนยัน) ฐานะที่องอาจ บันลือสีหนาท ประกาศพรหมจักรในบริษัท

เวลาวิชฌญาณของตถาคต ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. เราไม่เห็นช่องทางว่าจะมี 'สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลก จักหักท้วงเราด้วยคำพูดที่มีเหตุในธรรมนั้นว่า ท่านกล่าวปฏิญญาว่าเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ แต่ธรรมเหล่านี้ท่านก็ยังไม่รู้' เราเมื่อไม่เห็นช่องทางนั้น จึงถึงความเกษม ไม่มีความกลัว แก้วกัลล้าอยู่
๒. เราไม่เห็นช่องทางว่าจะมี 'สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลก จักหักท้วงเราด้วยคำพูดที่มีเหตุในธรรมนั้นว่า ท่านกล่าวปฏิญญาว่าเป็นพระชินาสพ แต่อาสวะเหล่านี้ของท่านก็ยังไม่สิ้นไป' เราเมื่อไม่เห็นช่องทางนั้น จึงถึงความเกษม ไม่มีความกลัว แก้วกัลล้าอยู่
๓. เราไม่เห็นช่องทางว่าจะมี 'สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลก จักหักท้วงเราด้วยคำพูดที่มีเหตุในธรรมนั้นว่า 'อันตรายิกกรรม (ธรรมที่ขัดขวางการบรรลุธรรม เช่น อาบัติและเมถุนกรรม) ที่ท่านกล่าวสอน ไม่อาจก่อกันตรายแก่ผู้เสพได้จริง' เราเมื่อไม่เห็นช่องทางนั้น จึงถึงความเกษม ไม่มีความกลัว แก้วกัลล้าอยู่
๔. เราไม่เห็นช่องทางว่าจะมี 'สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลก จักหักท้วงเราด้วยคำพูดที่มีเหตุในธรรมนั้นว่า 'ท่านแสดงธรรมเพื่อประโยชน์อย่างใด ประโยชน์อย่างนั้นไม่สำเร็จเพื่อความสิ้นทุกข์โดยชอบแก่ผู้ทำตามได้จริง' เราเมื่อไม่เห็นช่องทางนั้น จึงถึงความเกษม ไม่มีความกลัว แก้วกัลล้าอยู่

วจนะวิลาส

พระพุทธเจ้าทรงรู้ว่าเรื่องไหนเหมาะแก่เราและพูดให้เราเข้าใจได้ทันที

ทรงวิชันหาปัญหาให้อริยสาวกได้รวดเร็วพร้อมกัน ได้เข้าใจทันทีแม้คำถามคนละคำถามไม่เกี่ยวข้องกัน หลายชาติหลายภาษา ทรงแสดงด้วยภาษามคธ แต่เมื่อเสียงกระทบ โสตปสาท สามารถเข้าใจง่ายตามภาษาของตน สรุประเด็นได้ทันที

การระลึกถึงพระวรกาย พระสุรเสียง ความวิลาสแห่งพระรูป
ล้วนเป็นพุทธานุสสติ

พระพุทธเจ้าสร้างบารมี
ให้ยิ่งใหญ่เพื่อให้มี
ครบทุกข้อ เพื่อดึงดูด
หมู่สัตว์ให้ตะลึงก่อน
เพื่อที่จะได้เข้าถึง
ปัญญาภายหลัง

เหตุให้เกิดความเลื่อมใสในบุคคล ๔ อย่าง

๑. **รูปปมาณิกัสถา** เลื่อมใสเพราะรูป เช่น มีรูปงาม ทรวดทรงดี หรืออยู่ในวัยผู้ใหญ่ มองดูแล้วน่าเลื่อมใสศรัทธา เป็นต้น
๒. **โณสัปปมาณิกัสถา** เลื่อมใสเพราะเสียงก็ก้องกังวานไพเราะ มีเสน่ห์
๓. **อุขัปปมาณิกัสถา** เลื่อมใสเพราะใช้บริหารเคร้าหมอง (ปอนๆ)
๔. **ธัมมปมาณิกัสถา** เลื่อมใสเพราะแสดงธรรมดี มีไหวพริบ ปฏิภาณ มีหลักการและเหตุผล (มีวาทศิลป์ดี)

ศรัทธาเมื่อเกิดขึ้นขณะใด ย่อมทำให้สัมปยุตตธรรม คือ จิตและเจตสิกที่เกิดพร้อมกับตนมีสภาพผ่องใส ดวงสารสัมที่ท้าน้ำขุนให้ใส ฉะนั้น